

Kontumačný rozsudok ako obligatórny procesný úkon súdu **Default judgment as a mandatory procedural act of the court**

JUDr. Dalibor Vyhnálik, PhD.

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva, Ústav súkromného práva
Advokátska kancelária Blaha, Erben & Partneri

Anotácia

Príspevok sa zaoberá aplikáciou procesného inštitútu rozsudku pre zmeškanie, ktorý vychádza z princípu zodpovednosti strany za výsledok konania, smeruje k rýchlemu prejednaniu veci a rozhodnutiu. V minulosti bolo značným problémom súdnej praxe časté a mnohokrát aj nekonečné odročovanie pojednávaní z dôvodu, že sa na pojednávanie niekto nedostavil a to buď bez ospravedlnenia, alebo z dôvodu, ktorý nebolo možné považovať za ospravedlniteľný, prípadne bol zjavne „vymyslený“. Rozsudok pre zmeškanie predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý predstavuje následok procesnej pasivity v sporovom konaní.

Annotation

The article deals with the application of the procedural institute of judgment by default, which is based on the principle of the party's responsibility for the result. It aims at a quick hearing of the case and a decision. In the past, a significant problem in court practice was the frequent and often even endless postponement of hearings due to the fact that someone did not appear at the hearing, either without an excuse or for a reason that could not be considered justifiable or was apparently „made up“. A special type of court decision results from the procedural passivity of the procedural parties in the dispute proceedings.

Kľúčové slová

Súdne konanie, zodpovednosť procesnej strany, rozsudok pre zmeškanie

Keywords

Court proceedings, liability of the procedural party, default judgment

Úvod

Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky^[1].

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 **Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“)** je aj právo na účinný prístup k súdu, ktorý poskytuje ochranu subjektívnym právam.

Domáhať sa súdnej ochrany možno postupom stanoveným v procesných predpisoch a v prípade splnenia požiadaviek stanovených týmito predpismi má každý právo na to, aby bolo o jeho veci aj meritórne rozhodnuté. Procesné práva sú prostriedkom uplatnenia hmotných práv alebo vymáhania plnenia povinností slúžiacich na uplatnenie hmotných práv. Bez existencie hmotného práva sa s primeranou mierou zdravého rozumu nemožno domáhať základného práva na súdnu ochranu.^[2]

Právo na súdnu ochranu však nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam.^[3] Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej.^[4]

Rozsudok pre zmeškanie (kontumačný rozsudok) predstavuje osobitný druh súdneho rozhodnutia, ktorý podľa dôvodovej správy k zákonu č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) predstavuje sankciu za určité zákonom vymedzené formy procesnej pasivity procesných strán v sporovom konaní (v mimosporových konaniach neprichádza vydanie kontumačného rozsudku do úvahy), konkrétne za absenciu povinnosti tvrdiť a povinnosti dôkaznej či nedostavenie sa na pojednávanie.^[5]

Samotnú procesnú pasivitu treba posudzovať tak, že strana sporu subjektívne aj napriek tomu, že vykonávať procesnú aktivitu mohla, vo veci nekoná, nemá o konanie záujem a z toho dôvodu je na mieste „sankcionovať“ ju rozsudkom pre zmeškanie.

Rozsudok pre zmeškanie môže byť vydaný v neprospech žalobcu ako aj žalovaného, ktorý si svoje procesné povinnosti nesplní.

Z hľadiska štádia konania, v ktorom je vydanie kontumačného rozsudku možné, zákon rozlišuje:

- kontumačný rozsudok vo fáze pred pojednávaním vo veci samej, resp. vydanie kontumačného rozsudku bez nariadenia pojednávania (ak sa strana nesplní svoju povinnosť tvrdenia, či dôkaznú povinnosť)
- vydanie kontumačného rozsudku priamo na pojednávaní (ak sa strana nedostaví bez ospravedlniteľného dôvodu, alebo bez ospravedlnenia)

Osobitosťou rozsudku pre zmeškanie žalovaného pred nariadením pojednávania podľa § 273 CSP je, že na rozdiel od rozsudku pre zmeškanie žalovaného na pojednávaní (kedy súd po kumulatívnom splnení podmienok uvedených v tomto ustanovení a na základe procesnej iniciatívy žalobcu kontumačný rozsudok vydá vždy), má súd možnosť úvahy, či kontumačný rozsudok vydá alebo bude v konaní pokračovať.

Z hľadiska dispozičného princípu a jeho uplatnenia vo vzťahu ku konkrétnemu sporu možno rozlišovať

- kontumačný rozsudok vydaný na návrh sporovej strany (ak sa protistrana nedostaví bez ospravedlniteľného dôvodu, alebo bez ospravedlnenia)
- kontumačný rozsudok vydaný bez návrhu sporovej strany, kde prevažuje princíp procesnej ekonómie nad princípom dispozičným

1. Kontumačný rozsudok pre nesplnenie povinnosti tvrdenia a povinnosti dôkaznej na strane žalovaného

Slovenská kodifikácia civilného procesu vychádza z myšlienok Franza Kleina, a pomerne dôsledne legislatívne realizuje sociálnu koncepciu civilného procesu.^[6]

Pravidlá procesného správania strany sú normované **povinnosťou strany pravdivo a úplne prednášať svoje skutkové tvrdenia** (tzv. substancovanie skutkových tvrdení). V ust. [§ 150 ods. 1](#) CSP je formulovaná všeobecná povinnosť strán v kontradiktórnom spore *pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu*. V zmysle ust. [§ 186 ods. 2](#) CSP *súd vychádza zo zhodných tvrdení strán, ak neexistuje dôvodná pochybnosť o ich pravdivosti*.

Takéto formulácie možno označiť ako jednu z emanácií idey silného sudcu, a zároveň ako obmedzenie panstva strán v oblasti skutkového základu sporu. Tieto pravidlá sa majú vykladať ako **právna povinnosť, ktorej nedodržanie má v koncepte silného sudcu následok vo forme procesnej sankcie**. Procesnú sankciu v tomto prípade predstavuje strata sporu, ak „silný“ sudca vyhodnotí nesplnenie tejto povinnosti stranou pri hodnotení dôkazov.

Procesnou sankciou uvedených právnych noriem tak je *ipso facto* hrozba normovaná v ust. [§ 191 CSP](#): *súd starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo počas konania najavo*. Skutočnou sankciou je *largo sensu* strata sporu – sudca totiž môže (a v zmysle zabezpečenia sociálnej funkcie procesu zároveň musí) prihliadnuť na porušenie procesných povinností stranou sporu.

Procesná pasivita žalovaného v konaní sa prejavuje tým, že si neplní základné povinnosti strany konania a k doručenej žalobe sa vôbec nevyjadrí. Vyjadrenie k žalobe predstavuje právo, ale aj základnú povinnosť tvrdenia žalovaného v konaní, pričom absencia vyjadrenia – povinnosti tvrdenia žalovaného, predstavuje porušenie zákonom vyžadovanej súčinnosti súdu a strán konania tak, aby konanie mohlo byť rýchlo a efektívne skončené. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na zásadu „*vigilantibus iura scripta sunt*“ (práva patria bdelym), ktorá zdôrazňuje aj vlastné pričinenie na ochranu práv strany vyžadujúc, aby aj strana civilného procesu sledovala svoje subjektívne práva a robila také kroky, v dôsledku ktorých by nedochádzalo k ohrozovaniu a poškodzovaniu a predpokladá, že strana musí využiť prostriedky, ktoré jej poskytuje zákon a následne vykonať prípadné potrebné opatrenia, aby nedošlo k porušeniu jej práv.^[7]

CSP vyžaduje pre vydanie kontumačného rozsudku pre nesplnenie povinnosti tvrdenia kumulatívne splnenie nasledovných podmienok:

- konanie začalo na podklade žaloby o splnenie povinnosti a akékoľvek rozširovanie jeho použitia by bolo *contra legem*^[8]
- konanie sa nachádza v štádiu pred nariadením pojednávania
- súd uznesením uložil žalovanému povinnosť písomne sa vyjadriť k žalobe a v tomto vyjadrení uviesť rozhodujúce skutočnosti na svoju obranu, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení
- súd určil žalovanému lehotu na vyjadrenie

- súd poučil žalovaného o následkoch nesplnenia povinnosti vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie
- súd doručil žalobu spolu s výzvou na vyjadrenie žalovanému do vlastných rúk
- žalovaný sa v súdom určenej lehote nevyjadril
- žalovaný neospravedlnil nesplnenie povinnosti vyjadriť sa vážnymi dôvodmi

Ak sa žalovaný riadne a včas k žalobe nevyjadrí a v uznesení, ktorým mu bola povinnosť vyjadriť sa uložená bol poučený o možnosti tejto procesnej sankcie, môže súd rozhodnúť už v tejto fáze konania kontumačným rozsudkom (§ 167 ods. 3 CSP). Súd prihliadne na efektivitu a spravodlivosť vydania kontumačného rozsudku a podľa toho bude pokračovať v ďalších procesných úkonoch, alebo rozhodne kontumačným rozsudkom.

Z uvedeného je zrejmé, že vydanie kontumačného rozsudku pre nesplnenie povinnosti tvrdenia je právom súdu, nie povinnosťou. V tomto smere je teda v celom rozsahu daný priestor na voľnú úvahu súdu, čo je v rozpore s **právnou povinnosťou strán, ktorej nedodržanie má v koncepte silného sudcu následok vo forme procesnej sankcie, čo je rozporné s paradigmou vymedzenou v § 150 a § 191 CSP**. Zastávame názor, že súdy by sa mali usilovať o jednotný postup.

Aj keď právne závery všeobecných súdov obsiahnuté v ich rozhodnutiach nemajú v právnom poriadku Slovenskej republiky charakter precedensu, ktorý by ostatných sudcov rozhodujúcich v obdobných veciach zaväzoval rozhodnúť identicky, napriek tomu protichodné právne závery vyslovené v analogických prípadoch neprispievajú k naplneniu hlavného účelu princípu právnej istoty ani k dôvere v spravodlivé súdne konanie.^[9]

V tomto smere sme sa stotožnili s názorom Ústavného súdu SR, podľa ktorého súd má poznať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, t. j. aj rozhodnutia iných sudcov (resp. senátu) toho istého súdu, a túto musí zohľadniť bez ohľadu na to, či na ňu samotné strany sporu poukazujú. Naopak, postoj všeobecných súdov vyznačujúci sa odlišnosťou prístupu k prejednávanej veci, ktoré sú v podstate identické, bez toho, aby svoj odklon odôvodnili, je prejavom svojvôle, ktorá odporuje základnému princípu materiálneho právneho štátu.^[10]

2. Kontumačný rozsudok pre neospravedlnenú neúčast' sporovej strany na pojednávaní

Z ustanovenia **§ 274 a § 278** ods. 1 CSP vyplýva povinnosť súdu rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie strany na pojednávaní, na ktoré sa nedostavila, ak to navrhne protistrana a sú zároveň splnené procesné podmienky na jeho vydanie. Inými slovami, z judikatúrnych záverov je zrejmé, že keď na pojednávaní navrhla strana súdu rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie protistrany, je povinnosťou súdu vydať kontumačný rozsudok, ak súčasne zistil splnenie podmienok uvedených v príslušných ustanoveniach CSP.^[11]

Zákonné podmienky pre vydanie kontumačného rozsudku:

- ide o žalobu o plnenie podľa § 137 písm. a) CSP,

- bolo dané poučenie zo strany súdu o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie,
- protistrana takéto rozhodnutie na pojednávaní navrhla a
- protistrana sa bez ospravedlnenia alebo ospravedlniteľného dôvodu tohto pojednávania nezúčastnila, hoci bola naň riadne a včas predvolaná

Základným predpokladom pre akceptáciu ospravedlnenia strany, resp. jej právneho zástupcu je otázka včasnosti a existencia ospravedlniteľného dôvodu.

Nemožno vylúčiť, že môže dôjsť pred pojednávaním k neočakávanej udalosti objektívneho charakteru, alebo k okolnosti spôsobenej samotnou stranou v dôsledku ktorej zmešká nariadené pojednávanie, resp. ktorá jej zabránila, aby včas ospravedlnila svoju neúčast na pojednávaní. Účelom zákonnej úpravy je zabezpečiť strane súdnu ochranu aj v prípade, ak sa z ospravedlniteľného dôvodu nedostaví na pojednávanie, na ktorom súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie. V tomto konaní sa súd nezaobera tým, či boli splnené zákonné predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, ale je oprávnený posúdiť len to, či okolnosti uvádzané a preukázané stranou (zistené súdom), (ne)možno považovať za ospravedlniteľný dôvod neprítomnosti strany na pojednávaní. Príčina zmeškania pojednávania strany musí mať s ohľadom na povahu, nepredvídateľnosť, závažnosť, rozsah alebo z iných dôvodov aspekt ospravedlniteľnosti (toho, čo je možné v danej veci ospravedlniť).^[12]

Pojem „ospravedlniteľný dôvod“ nie je právnou normou definovaný, je iba na úvahe súdu, ktoré okolnosti v intenciách toho – ktorého prípadu posúdi ako okolnosti hodné ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní. Rozhodovacia prax^[13] je toho názoru, že ospravedlniteľný dôvod je taký dôležitý dôvod, pre ktorý sporová strana zmeškala pojednávanie vo veci, ktorý sa ako prekážka vyznačuje závažnosťou, rozsahom alebo z iných dôvodov aspektom ospravedlniteľnosti.

Ospravedlniteľným dôvodom nie je okolnosť, ktorá bola strane alebo právnomu zástupcovi známa, a ktorá síce objektívne znemožňovala účasť na pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčast na pojednávaní včas ospravedlnila.^[14] Pokiaľ aj nie je zákonnou úpravou vymedzené, čo sa považuje za ospravedlniteľný dôvod a nie sú dané ani kritériá pre takéto ospravedlniteľný dôvod, tento by mal byť vyvodzovaný zo skutočnosti, ktorá je vo vzťahu k prebiehajúcemu súdnemu konaniu a nariadenému pojednávaniu so zreteľom na všetky okolnosti vážna, svojou povahou znemožňujúca sa sporovej strane zúčastniť nariadeného pojednávania.^[15]

Vychádzajúc z účelu a povahy tohto procesného inštitútu možno vyvodiť, že ospravedlniteľným dôvodom sú len také okolnosti, ktoré u procesnej strany nastali neočakávane, boli príčinou, že sa nemohla na pojednávanie dostaviť, prípadne svoju neúčast vopred riadne ospravedlniť a ktoré za danej situácie možno považovať za dôvod ospravedlňujúci zmeškanie konania. Akceptovateľným ospravedlnením nebude ani okolnosť, ktorá bola strane známa resp. jej právnomu zástupcovi (nutnosť využiť lekársku pomoc nastala značnom čase/predstihu pred nariadeným pojednávaním), ktorá mu objektívne znemožňovala účasť na pojednávaní, avšak žiadne objektívne okolnosti nebránili tomu, aby svoju neúčast na pojednávaní včas ospravedlnil.

V tomto smere je otázne, či vydanie kontumačného rozsudku je v rozpore s ústavne garantovaným právom na spravodlivý proces.

Rozsudok pre zmeškanie prispieva k urýchleniu či ukončeniu konania v prípadoch, ak niektorá z procesných strán je v konaní nečinná, no zároveň má voči nečinnnej procesnej strane sankčný charakter, keď v podstatnej miere obmedzuje jej možnosť uplatňovať v konaní jej práva. S ohľadom na túto skutočnosť sme toho názoru, že je potrebné vždy s ohľadom na okolnosti prípadu uvážlivo posúdiť, či vydanie takéhoto rozhodnutia je na mieste, či jeho vydaním nedôjde k narušeniu procesnej rovnosti strán v konaní, prípadne neprimerane zasahovať do procesných práv strany v neprospech ktorej bol kontumačný rozsudok vydaný.

Rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania.

Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu.^[16] Skutočnosť, že procesná strana, bola v doterajšom priebehu konania aktívna, nie je pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie na pojednávaní rozhodujúca.^[17]

Aj samotný Ústavný súd SR sa vo svojej judikatúre opakovane vyjadril, že je vhodnejšie použiť miernejší výklad a zvážiť, či naozaj došlo k splneniu zákonných podmienok. Vážnosť okolností, ktorými strana ospravedlňuje svoju neprítomnosť na pojednávaní, musí posúdiť súd. Musí však ísť o okolnosti takej intenzity a závažnosti, ktoré znemožňujú strane účasť na pojednávaní z objektívnych dôvodov, *napr. pre chorobu, úraz, úmrtie v rodine a pod* (k tomu porovnaj):

- ÚS 121/2021, kedy bola strana pre zlyhávanie srdca hospitalizovaná, a preto sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavila,
- ÚS 354/2021, kedy nedopatrenie vzniklo z dôvodu nariadenia dvoch termínov pojednávania v ten istý deň približne v rovnakom čase, pričom oznámenie o zrušení pojednávania sa týkalo druhej veci,
- ÚS 89/2021, kedy počas pojednávania bolo prostredníctvom Zboru väzenskej a justičnej stráže doručené k rukám konajúceho sudcu ospravedlnenie strany z neúčasti na pojednávaní z dôvodu akútnych zdravotných dôvodov (obličková kolika) vyžadujúcich akútne ošetrovanie
- ÚS 369/2018, kedy v dôsledku technickej chyby pri elektronickom doručovaní predvolania na pojednávanie, strana o pojednávaní nemala vedomosť a preto sa ho nezúčastnila

Ako sme uviedli, povinnosť súdu vydať kontumačný rozsudok je teda daná, ak strana, v neprospech ktorej bol kontumačný rozsudok vydaný, svoju neúčasť včas neospravedlní, alebo nepreukáže ospravedlniteľný dôvod. Za ospravedlniteľný dôvod nemožno považovať situácie, napríklad ak:

- Strana ospravedlnila svoju neúčasť z dôvodu hospodárnosti konania, s tým, že strana súhlasí s pojednávaním v jej neprítomnosti, nakoľko, ak sa strana resp. jej právny zástupca rozhodli nevyužiť právo byť osobne prítomní na súdnom pojednávaní a ospravedlnili svoju neúčasť na pojednávaní z dôvodu hospodárnosti a zároveň požiadali súd, aby konal v ich neprítomnosti. V takom prípade strana svojou neúčastou nevyužila všetky dostupné prostriedky poskytované

CSP na ochranu svojich procesných práv (okrem práva byť prítomný na pojednávaní súdu, aj právo vyjadriť sa k prednesu žalobcu, k dôkazom a k právnej stránke veci (§ 181 a § 182 CSP). Pokiaľ za tejto situácie protistrana, prítomná na súdnom pojednávaní, navrhla rozhodnúť kontumačným rozsudkom, neostalo súdu nič iné, ako kontumačný rozsudok vydať. Za splnenia zákonom stanovených predpokladov podľa § 274 prípadne § 278 ods. 1 CSP (a žiadnych iných), konajúci súd nemal možnosť zvažovať, či rozhodne v zmysle návrhu strany alebo nie (napríklad pojednávanie odročí alebo rozhodne rozsudkom podľa § 212 ods. 1 CSP).

Vychádzajúc z priamej dikcie zákona je totiž povinný rešpektovať danú procesnú situáciu a rozhodnúť kontumačne v prospech žalobcu. (*k tomu porovnaj Rozsudok KS BA, sp. zn. 3Co/39/2018*).

- Neprítomnosť na pojednávaní z dôvodu dopravných komplikácií, *dopravnej zápchy* za situácie, keď strana nevyvinula dostatočné úsilie na to, aby sa dostavila na nariadené pojednávanie včas, pretože vznik rannej špičky, resp. dopravnej zápchy, ktorá je v rámci väčších miest (napr. Bratislava) v dopoludňajších hodinách bežná, mala strana na ceste smerom na pojednávanie predpokladať. Preto mala urobiť všetky potrebné opatrenia na to, aby nedošlo k zmeškaniu pojednávania. Dopravnú situáciu v podobe zápchy nemožno považovať za mimoriadnu situáciu alebo okolnosť v podobe *vis major*, pretože nepriaznivá dopravná situácia je bežným javom, s ktorým je potrebné počítať. To znamená, že strana žiadnym relevantným spôsobom nepreukázala ospravedlniteľný dôvod, resp. dôvody, pre ktoré došlo k zmeškaniu pojednávania vo veci (*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obdo 104/2020 zo dňa 21.05.2021*).
- Absencia včasnosti ospravedlnenia neúčasti na pojednávaní z dôvodu prekážky, o ktorej strana vie vopred (napr. *plánovaná lekárska operácia*). A to z dôvodu, že ospravedlniteľným dôvodom sú len také okolnosti, ktoré u procesnej strany nastali neočakávane a boli príčinou, že sa nemohol na pojednávanie dostaviť. (*Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. septembra 2020, sp. zn. 4Obdo/84/2019*).

3. Zrušenie rozsudku pre zmeškanie

Rozsudok pre zmeškanie strany možno v odôvodnených prípadoch zrušiť. Strana, v neprospech ktorej bol vydaný rozsudok pre zmeškanie, môže podať *návrh a zrušenie rozsudku pre zmeškanie* alebo *odvolanie voči rozsudku pre zmeškanie*.

V prípadoch, keď bol kontumačný rozsudok vydaný na pojednávaní, na ktorom sa nezúčastnila strana sporu, môže táto strana za zákonom stanovených podmienok požiadať súd o zrušenie kontumačného rozsudku. Prvotným predpokladom na zrušenie kontumačného rozsudku je, že strana zmeškala pojednávanie, na ktorom došlo k vyhláseniu kontumačného rozsudku, z ospravedlniteľného dôvodu. Tento ospravedlniteľný dôvod je povinná preukázať, pretože bude predmetom posudzovania súdu. ^[18]

Strana v neprospech, ktorej bol rozsudok pre zmeškanie vydaný, môže navrhnúť jeho zrušenie. Podmienkou jeho zrušenia je však povinnosť tejto strany preukázať, že pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok pre zmeškanie, zmeškala z ospravedlniteľného dôvodu.

Sám súd prvej inštancie, ktorý rozsudok pre zmeškanie vydal, môže tento rozsudok zrušiť v situácii, keď v čase vydania boli splnené podmienky, ale dodatočne vyjdú najavo ospravedlniteľné dôvody, ktoré

spôsobili, že strana sa nemohla zúčastniť na pojednávaní alebo sa vyjadriť k žalobe a ani nemohla nevykonanie požadovaného úkonu včas ospravedlniť.

Ak sa strana vopred ospravedlnila a súd jej ospravedlnenie neuznal a aj tak vydal kontumačný rozsudok, opravným prostriedkom bude odvolanie.

Odvolanie voči kontumačnému rozsudku je prípustné len v prípade, že na vydanie tohto rozsudku neboli splnené podmienky. Prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie je daná § 356 písm. b) v spojení s [§ 355](#) ods. 1 CSP. Podať odvolanie môže strana, v neprospech ktorej bol rozsudok vydaný, vtedy, ak na vydanie tohto rozsudku neboli splnené zákonné podmienky. Identifikácia existencie uvedeného dôvodu odvolacím súdom je tak jediným kritériom pre záver o (objektívnej) prípustnosti odvolania proti rozsudku pre zmeškanie.

V rámci odvolacieho konania súd preskúma, či všetky osobitné podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie z dôvodu nedostavenia sa na pojednávanie boli splnené práve na tom pojednávaní, na ktorom bol rozsudok vydaný. Ak by súd vydal rozsudok pre zmeškanie napriek tomu, že by nebola splnená niektorá (ktorákoľvek) z týchto podmienok, odvolanie by bolo dôvodné.

Z uvedeného tak možno dospieť k záveru, že v prípade odvolania proti rozsudku pre zmeškanie môže dôjsť k trom procesným situáciám, od ktorých sa potom odvíja aj povaha rozhodnutia odvolacieho súdu:

- odvolací súd zistí, že k vydaniu rozsudku pre zmeškanie neboli splnené zákonné podmienky – *rozsudok súdu prvej inštancie uznesením zruší a vec vráti na ďalšie konanie*,
- odvolací súd dospeje k záveru, že boli splnené všetky zákonné podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie – *odvolanie uznesením odmietne ako neprípustné podľa [§ 386](#) písm. c) CSP* pretože smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné,
- odvolateľ v odvolaní napáda rozsudok pre zmeškanie z iných dôvodov ako uvádza [§ 356](#) písm. b) CSP – *odvolací súd uznesením odmietne odvolanie ako neprípustné podľa [§ 386](#) písm. c) CSP*

Záver de lege ferenda

Nečinnosť súdu pri vydávaní rozsudku pre zmeškanie nie je v rámci súdnej praxe ojedinelým javom. Súd prvej inštancie jednoducho rozsudok pre zmeškanie nevydá, hoci sú splnené všetky zákonné podmienky a riadne pokračuje v konaní. Tým vznikajú neúčelné náklady súdneho konania. Taktiež dochádza aj k zbytočným prieťahom. V tomto smere vyvstáva otázka, ako sa voči takejto nečinnosti brániť, resp. ako dosiahnuť to, aby si súd svoju povinnosť splnil.

Je síce pravdou, že súd prvej inštancie vo veci jedného dňa rozhodne a voči jeho rozhodnutiu je prípustné odvolanie (*§ 365 CSP, podľa ktorého súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces*). Tento stav však môže trvať roky.

Rovnako tak nie je vylúčená situácia, že na jednom pojednávaní sú splnené predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v neprospech jednej strany a súd rozsudok nevydá a na ďalšom pojednávaní

sú splnené predpoklady pre vydanie rozsudku pre zmeškanie druhej strany, avšak súd takýto rozsudok už vydá. Svojvoľný prístup súdu je v takomto prípade rozporný s princípom *rovnosti zbraní*.

V tomto prípade prichádza do úvahy sťažnosť podľa § 62 až 68 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov z dôvodu, že súd nepostupuje vo veci bez zbytočných prieťahov. Ani kladné vybavenie tejto sťažnosti nezakladá povinnosť súdu prvej inštancie takýto rozsudok vydať. Právnu neistotu napokon neodstráni ani Ústavný súd SR, ktorý konštatuje len porušenie práva na bezprieťahové konanie.

Samotný CSP *poistku* proti nevydaniu rozsudku pre zmeškanie neobsahuje. Teda neupravuje žiadnu „procesnú páku“ ako sa svojho práva, resp. povinnosti súdu domôcť. Určitou zárukou by tak mohlo byť právo požiadať odvolací súd o záväzný pokyn na jeho vydanie, ak ho súd nevydá. Z dôvodu dodržania právnej istoty by sa takéto právo mohlo procesne prekludovať, napríklad v lehote 30 dní.

V rozpore s princípom právnej istoty je aj situácia, kedy vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného podľa § 273 CSP je vecou voľnej úvahy súdu, čo je v rozpore s princípom právnej istoty, osobitne vyjadrenej aj v čl. 2 CSP. Rovnako tak za presne rovnakej situácie môže dôjsť k odlišným rozhodnutiam. „*Súdy pri rozhodovaní musia prihliadať na skoršie rozhodnutia domácich i európskych súdnych orgánov a v pozadí by nemali zostať ani najdôležitejšie z právnych princípov, pretože len tak je možné sa priblížiť ideálu spravodlivého súdneho rozhodovania.*“^[19] (Ne)vydanie t rozsudku pre zmeškanie tak môže zvädzať k úvahe, či je sudca zaujatý, najmä so zreteľom ak mu zákon umožňuje promptne vyriešiť vec a on toto právo (svojvoľne) nevyužije. V tomto smere je preto vhodné do zákona, aspoň príkladmo uviesť, čo sa považuje za objektívne dôvody. Tie môžu byť stanovené so zreteľom na povahu strán alebo predmet konania. Nevydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného v situáciách, ak je strana zastúpená advokátom (predloží len plnú moc na zastupovanie, prípadne len uvedie, že nárok uplatnený v žalobe neuznáva, ale neuvedie žiadne skutočnosti, či dôvody, pre ktoré podanú žalobu považuje za nedôvodnú), alebo v prípade, že ide o podnikateľský subjekt, sa nám ako optimálne nejaví.

K uvedenému záveru sme dospeli aj preto, že *leitmotívom* CSP je predchádzanie takým formám správania procesných strán, ktoré smeruje k zbytočnému predlžovaniu konania (a k vzniku prieťahov v konaní), a zabezpečiť tak, aby poskytnutie súdnej ochrany bolo rýchle a účinné. Táto skutočnosť je o to výraznejšia, ak je strana sporu zastúpená advokátom. „*Zastupovanie klientov v sporovom konaní patrí k tradičným a základným úkonom právnych služieb v rámci výkonu advokácie. Z daného hľadiska možno znalosť procesných pravidiel zastúpenia považovať u advokátov a advokátskych koncipientov za triviálnu nevyhnutnosť, takmer na úrovni conditio sine qua non*“^[20].

Advokát by mal chápať význam a dôsledky koncentrácie konania, a ktorý by mal mať dostatočné vedomosti na to, aby posúdil, že nerešpektovanie ustanovení procesného predpisu (vecné, promptné a riadne uplatnenie prostriedkov procesnej obrany – predloženie *protidôkazu*, či účinné popretie podľa § 153 ods. 2 CSP) má za následok stratu sporu na strane svojho klienta“ (*k tomu porovnaj napr. Uznesenie NS SR sp. zn. 3Obdo/43/2018*).

Použité informačné zdroje

GÁBRIŠ, T. (zost.): Sudcovské rozhodovanie. Záruky a prekážky spravodlivého procesu. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2018. 353 s. ISBN: 978-80-8168-917-8.

ČENTÍK, T.: Zverejňovanie súdnych rozhodnutí a ustálená súdna prax. 27.01.2021. Dostupné na <https://www.ulpius.sk/blog/zverejnovanie-sudnych-rozhodnuti-a-ustalena-sudna-prax/>. ISSN: 2644-528

DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C. H. Beck, 2015, 1622 s., ISBN 978-80-89603-39-8

HORVÁTH, E. – ANDRÁŠIOVÁ, A.: Civilný sporový poriadok. Komentár. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o., 2015. 844 s. ISBN 978-80-8168-318-3

KRAJČO, J. Stručný komentár – Civilný sporový poriadok. Bratislava : EUROUNION, spol. s.r.o. 2018. 496 s. ISBN 978-80-89374-41-0

KRAJČOVIČ, M.: Prístup k spravodlivosti. In: Justičná revue, roč. 69, 2017, č. 2, s. 179 – 187. ISSN 1335-6461

KOTRECOVÁ, A. Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 5 – 7

MAZÁK, J. Nové občianskoprávne kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 3, s. 30 – 35

MRVA, M.: Exces z ustálenej judikatúry a právna istota. In: Postavenie precedensu v našom právnom prostredí: zborník z konferencie konanej dňa 19. 9. 2013 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 98 – 104

ŠTEVČEK, M. Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike. In Justičná revue. ISSN 1335-6461, 2016, roč. 68, č. 4, s. 466 – 478.

SEDLAČKO, F. Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 4 – 5

ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016. 1544 s.

ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s., ISBN: 978-80-7400-909-9

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 4/2011

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 373/2020

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 499/2011-25, ÚS 49/2006, III. ÚS 300/2006

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 289/2017

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. III. ÚS 121/2021

Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 121/2021

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [III. ÚS 354/2021](#)

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [III. ÚS 89/2021](#)

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 369/2018

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2 Obdo 104/2020 zo dňa 21.05.2021)

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. septembra 2020, sp. zn. [4Obdo/84/2019](#)

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Obdo/84/2019

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/43/2018

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, z 24.11.2008, sp. zn. 3Cdo 181/2008

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 5Obdo/87/2018

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [5Obdo/50/2019](#) zo dňa 28. 11. 2019

Rozsudok Krajského súdu Bratislava, sp. zn. 3Co/39/2018

Poznámky pod čiarou

[1] KRAJČOVIČ, M.: Prístup k spravodlivosti. In: Justičná revue, roč. 69, 2017, č. 2, s. 179 – 187. ISSN 1335-6461

[2] Drgonec, J. Ústava Slovenskej republiky. Teória a prax. Bratislava: C. H. Beck, 2015, s. 881

[3] MRVA, M.: Exces z ustálenej judikatúry a právna istota. In: Postavenie precedensu v našom právnom prostredí: zborník z konferencie konanej dňa 19. 9. 2013 na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Bratislava : Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, s. 98 – 104

[4] Uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. I. ÚS 4/2011

[5] Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2022. s. 1 117

[6] ŠTEVČEK, M. Konceptia civilného procesu v Slovenskej republike. In Justičná revue. ISSN 1335-6461, 2016, roč. 68, č. 4, s. 466 – 478

[7] Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. [5Obdo/50/2019](#) zo dňa 28. 11. 2019

[8] Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 373/2020

[9] Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky IV. ÚS 499/2011-25, ÚS 49/2006, III. ÚS 300/2006

[10] Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 289/2017

[11] Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. septembra 2020, sp. zn. [4Obdo/84/2019](#)

[\[12\]](#) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky , sp. zn. [4Obdo/84/2019](#)

[\[13\]](#) ČENTÍK, T.: Zverejňovanie súdnych rozhodnutí a ustálená súdna prax. 27.01.2021. Dostupné na <https://www.ulpianus.sk/blog/zverejnovanie-sudnych-rozhodnuti-a-ustalena-sudna-prax/>. ISSN: 2644-528X: „Ide o kategórie ustálená rozhodovacia prax, rozdielna rozhodovacia prax a absentujúca rozhodovacia prax k určitej právnej otázke. Pre praktické uvedenie týchto kategórií do života je nevyhnutné vytvorenie materiálno-technických predpokladov. Jedným z týchto predpokladov je zabezpečenie publikácie súdnych rozhodnutí (predovšetkým všetkých rozhodnutí Najvyššieho súdu SR) a ich verejná dostupnosť ako aj zabezpečenie dostatočne efektívneho vyhľadávania.“

[\[14\]](#) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4Obdo/84/2019

[\[15\]](#) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 3Cdo 181/2008

[\[16\]](#) Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp.zn. III. ÚS 121/2021

[\[17\]](#) Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: 5Obdo/87/2018

[\[18\]](#) Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016. s. 1 001 až 1 007

[\[19\]](#) GÁBRIŠ, T. (zost.): Sudcovské rozhodovanie. Záruky a prekážky spravodlivého procesu, s. 27

[\[20\]](#) KOTRECOVÁ, A. Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie. In Bulletin slovenskej advokácie. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 5 – 7